

Koulutustoimikuntien tehtävien ja koulutustoimikuntarakenteen kehittämistä valmistelleen työryhmän muistio

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:4

Koulutustoimikuntien tehtävien ja koulutustoimikuntarakenteen kehittämistä valmistelleen työryhmän muistio

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:4

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet
Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen
PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

ISBN 978-952-485-927-1 (PDF)

ISSN-L 1797-5832

ISSN 1797-5840 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/
Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2010:4

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Julkaisun päivämäärä
18.6.2010

<p>Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Koulutustoimikuntien tehtävien ja koulutustoimikuntarakenteen kehittämistä valmistelleen työryhmän muistio</p> <p>Puheenjohtaja: Sakari Karjalainen Sihteerit: Kirsti Kupiainen, Mari Pastila-Eklund</p>		<p>Julkaisun laji Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä</p>	
		<p>Toimeksiantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö</p>	
		<p>Toimielimen asettamispv 22.12.2009</p>	<p>Dnro 64/040/2009</p>
<p>Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Koulutustoimikuntien tehtävien ja koulutustoimikuntarakenteen kehittämistä valmistelleen työryhmän muistio (Promemoria från arbetsgruppen för utveckling av arbetet vid utbildningskommissionerna samt av utbildningskommissionernas struktur)</p>			
<p>Julkaisun osat Muistio</p>			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Työryhmän tehtävänä oli laatia esitys koulutustoimikuntarakenteen kehittämisestä, arvioida koulutustoimikuntien nykyisten tehtävien ajanmukaisuutta ja tehdä tarvittaessa ehdotus toimikuntien tehtävien muuttamisesta sekä tehdä muut tarvittavat esitykset koulutustoimikuntajärjestelmän kehittämisestä.</p> <p>Työryhmän toimeksiannon tavoitteena oli parantaa laadullisen ennakkoinnin osuvuutta ja kattavuutta, lisätä työelämän asiantuntemuksen vaikuttavuutta laadullisessa ennakkoinnissa, parantaa koulutusjärjestelmän kykyä reagoida uusiin haasteisiin, lisätä koulutuksen, osaamisen ja työelämän vuorovaikutusta ja vahvistaa kuulemismenettelyä hallinnossa.</p> <p>Työryhmä ehdottaa, että opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen yhteisenä koulutuksen laadullisen ennakkoinnin asiantuntijaelimenä toimisi koulutustoimikuntajärjestelmä, joka koostuu ohjausryhmästä, eri alojen koulutustoimikunnista sekä koulutustoimikuntien työtä täydentävistä määräaikaisista asiantuntijaryhmistä. Koulutustoimikuntajärjestelmän tehtävänä on edistää yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kanssa koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta.</p> <p>Työryhmä ehdottaa koulutustoimikuntarakenteeseen opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämää ohjausryhmää, jonka tehtävänä olisi koulutustoimikuntajärjestelmän toiminnan suunnittelu, ohjaus ja kehittäminen. Ohjausryhmä valmistelisi koulutustoimikuntajärjestelmän toimintasuunnitelman, arvioisi tutkintojärjestelmän kehittämistarpeita ja vastaisi siitä, että koulutustoimikunnissa käsiteltäisiin tarpeellisia kaikkia koulutusaloja koskevia asioita. Ohjausryhmä asetettaisiin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja siinä olisi puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, tarpeellinen määrä sihteereitä ja enintään 14 muuta jäsentä, jotka edustaisivat opetushallintoa, työmarkkinoiden keskusjärjestöjä, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry:tä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:tä, Suomen Yrittäjät ry:tä sekä ammatillista ja korkea-asteen koulutusta.</p> <p>Työryhmän ehdotuksessa on 26 koulutustoimikuntaa, joihin opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää Opetushallituksen esityksestä enintään 16 jäsentä sekä kullekin jäsenelle henkilökohtaisen varajäsenen. Jäsenten ja varajäsenten tulee edustaa ainakin opetushallintoa, koulutuksen järjestäjiä, opetushenkilöstöä, työnantajia ja työntekijöitä. Ministeriö määrää Opetushallituksen esityksestä jäsenten keskuudesta koulutustoimikuntien puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.</p> <p>Työryhmä ehdottaa, että koulutustoimikuntien tehtävänä on omilla osaamis- ja toimialoillaan tarvittaessa yhteistoiminnassa keskenään:</p> <ul style="list-style-type: none"> - seurata, arvioida ja ennakoida koulutuksen ja työelämässä tarvittavan osaamisen kehitystä ohjausryhmän laatiman koulutustoimikuntajärjestelmän toimintasuunnitelman mukaisesti - tehdä aloitteita opetus- ja kulttuuriministeriölle, Opetushallitukselle ja muille keskeisille tahoille ammatillisen koulutuksen sisällölliseksi kehittämiseksi ja sen pohjalta tutkintojen kehittämiseksi - tehdä aloitteita korkeakouluille työelämän osaamistarpeiden huomioon ottamisesta koulutuksen sisällöllisessä kehittämisessä sekä - suorittaa opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen niille osoittamat muut tehtävät. <p>Työryhmä ehdottaa, että ohjausryhmä voi asettaa omasta, opetus- ja kulttuuriministeriön tai koulutustoimikuntien aloitteesta määräaikaisia asiantuntijaryhmiä yhden tai useamman koulutustoimikunnan osaamis- ja toimialaan liittyviin laadullisen ennakkoinnin tehtäviin. Määräaikaisen asiantuntijaryhmän jäsenet nimetään koulutustoimikuntiin jäseniä ehdottaneiden tahojen esityksestä.</p> <p>Työryhmä ehdottaa, että voimassa oleva valtioneuvoston asetus koulutustoimikuntajärjestelmästä korvattaisiin kokonaan uudella asetuksella. Työryhmä on tehnyt ehdotuksen uudeksi koulutustoimikuntajärjestelmästä annettavaksi valtioneuvoston asetukseksi. Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.</p>			
<p>Avainsanat koulutustoimikunnat</p>			
<p>Muut tiedot</p>			
<p>Sarjan nimi ja numero Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:4</p>		<p>ISSN ISSN-L 1797-5832 ISSN 1797-5840 (PDF)</p>	<p>ISBN ISBN 978-952-485-927-1 (PDF)</p>
<p>Kokonaissivumäärä 23</p>	<p>Kieli suomi</p>	<p>Hinta</p>	<p>Luottamuksellisuus julkinen</p>
<p>Jakaja</p>		<p>Kustantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö</p>	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisnings- och kulturministeriet

Utgivningsdatum
18.6.2010

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Arbetsgruppen för utveckling av utbildningskommissionernas uppgifter och struktur Ordförande: Sakari Karjalainen Sekreterare: Kirsti Kupiainen, Mari Pastila-Eklund	Typ av publikation Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
	Uppdragsgivare Undervisnings- och kulturministeriet	
	Datum för tillsättande av 22.12.2009	Dnro 64/040/2009
Publikation (även den finska titeln) Promemoria från arbetsgruppen för utveckling av arbetet vid utbildningskommissionerna samt av utbildningskommissionernas struktur (Koulutustoimikuntien tehtävien ja koulutustoimikuntarakenteen kehittämistä valmistelleen työryhmän muistio)		
Publikationens delar Promemoria		
Sammandrag <p>Arbetsgruppen fick i uppgift att framlägga ett förslag om hur man kan utveckla utbildningskommissionernas struktur, utvärdera hur tidsenliga utbildningskommissionernas nuvarande uppgifter är och vid behov föreslå en ändring av uppgifterna samt andra utvecklingsförslag gällande utbildningskommissionernas organisation.</p> <p>Arbetsgruppen tillsattes i syfte att höja prognostiseringens träffsäkerhet och täckningsgrad, öka effekten av sakkunskapen i arbetslivet vid kvalitetsinriktad prognostisering, förbättra utbildningssystemets förmåga att reagera på nya utmaningar, förbättra växelverkan mellan utbildning, kunnskap och arbetslivet samt stärka auditeringarnas roll.</p> <p>Enligt arbetsgruppens förslag ska utbildningskommissionerna vara expertorgan på kvalitativ prognostisering och underlyda undervisnings- och kulturministeriet samt Utbildningsstyrelsen. Systemet ska bestå av en styrgrupp för utbildningskommissionerna, utbildningskommissioner som företräder de olika utbildningsområdena samt expertgrupper som kompletterar dessa och utses för en viss tid. Enligt förslaget ska utbildningskommissionerna i samråd med undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen främja växelverkan mellan utbildning och arbetslivet.</p> <p>Den föreslagna styrgruppen för utbildningskommissionerna ska planera, styra och utveckla verksamheten. Den föreslagna styrgruppen ska även utarbeta verksamhetsplanen för utbildningskommissionerna, utvärdera utvecklingsbehovet för examenssystemets del och ansvara för att relevanta frågor inom samtliga utbildningsområden tas upp till behandling. Enligt förslaget tillsätts styrgruppen för högst tre år i taget och består av en ordförande, en vice ordförande, tillräckligt många sekreterare samt högst 14 andra medlemmar, som ska företräda utbildningsförvaltningen, de centrala arbetsmarknadsorganisationerna, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf, Centralförbundet för jord- och skogsbruksproducenter MTK rf, Företagarna i Finland rf samt yrkes- och högre utbildning.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår att det ska finnas 26 utbildningskommissioner. Till dessa utser undervisnings- och kulturministeriet på Utbildningsstyrelsens föredragning högst 16 medlemmar samt en personlig ersättare för var och en av dem. Medlemmarna och deras ersättare ska åtminstone företräda utbildningsförvaltningen, utbildningsanordnarna, undervisningspersonalen, arbetsgivarna och anställda. Vidare föreslås ministeriet på Utbildningsstyrelsens föredragning utse en ordförande och en vice ordförande bland medlemmarna i respektive utbildningskommission.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår att utbildningskommissionerna inom ramen för sina respektive kompetens- och verksamhetsområden ansvarar för följande uppgifter, vid behov så att de samarbetar med varandra:</p> <ul style="list-style-type: none">- följa upp, utvärdera och göra upp prognoser för kompetensbehovet inom utbildning och arbetsliv enligt styrgruppens verksamhetsplan.- presentera förslag för undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och andra centrala aktörer i syfte att utveckla den yrkesinriktade utbildningen innehållsmässigt samt, utgående från dessa förslag, även för examens del.- presentera förslag för högskolorna beträffande arbetslivets kompetensbehov i fråga om hur utbildningen kan utvecklas innehållsmässigt, samt- övriga uppgifter som anvisas dem av undervisnings- och kulturministeriet samt Utbildningsstyrelsen <p>Arbetsgruppen föreslår att styrgruppen på eget, undervisnings- och kulturministeriets eller Utbildningsstyrelsens initiativ kan tillsätta expertgrupper som hänför sig till den kvalitativa prognostiseringen inom en eller flera utbildningskommissioners kompetens- och verksamhetsområde. Expertgruppens medlemmar i utbildningskommissionerna tillsätts för viss tid på föredragning av dem som föreslagit dem.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår att den gällande förordningen om utbildningskommissioner i sin helhet ersätts med en ny förordning. Arbetsgruppen har utarbetat sitt förslag till en ny organisation av utbildningskommissionerna i form av ett förslag till en av statsrådet utfärdad förordning. Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.</p>		
Nyckelord utbildningskommissioner		
Övriga uppgifter		
Seriens namn och nummer Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2010:4	ISSN ISSN-L 1797-5832 ISSN 1797-5840 (Online)	ISBN ISBN 978-952-485-927-1 (PDF)
Sidoantal 23	Språk finska	Pris Sekretessgrad offentlig
Distribution	Förlag Undervisnings- och kulturministeriet	

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Opetusministeriö asetti 22.12.2009 koulutustoimikuntien tehtävien ja koulutustoimikuntarakenteen kehittämistä valmistelevalle työryhmälle, jonka tehtävänä on

- 1 laatia esitys koulutustoimikuntarakenteen kehittämisestä;
- 2 arvioida koulutustoimikuntien nykyisten tehtävien ajanmukaisuutta ja tehdä tarvittaessa ehdotus toimikuntien tehtävien muuttamisesta sekä
- 3 tehdä muut tarvittavat esitykset koulutustoimikuntajärjestelmän kehittämisestä.

Työryhmän puheenjohtajana toimi ylijohtaja Sakari Karjalainen opetusministeriöstä ja jäsenenä opetusneuvos Seppo Hyppönen Opetushallituksesta, johtaja Pasi Kankare Opetushallituksesta, opetusneuvos Kirsti Kupiainen opetusministeriöstä, työmarkkina-asiantuntija Marjaana Laine Valtion työmarkkinalaitoksesta, koulutuspoliittinen asiantuntija Petri Lempinen Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:stä, kehittämisspäällikkö Markku Liljeström Suomen Ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry:stä, pääsihteeri Timo Luopajarvi Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:stä, neuvottelupäällikkö Oili Marttila Kirkon työmarkkinalaitoksesta, ylitarkastaja Tarmo Mykkänen opetusministeriöstä, johtaja Martti Pallari Suomen Yrittäjät ry:stä, koulutuspoliittinen asiamies Simo Pöyhönen AKAVA:sta, pääsihteeri Liisa Savunen Suomen yliopistot ry Unifistä, erityisasiantuntija Inkeri Toikka Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry:stä, asiantuntija Tarja Tuominen Elinkeinoelämän keskusliitosta, johtaja Olli-Pekka Väänänen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:stä ja työmarkkina-asiamies Riikka-Maria Yli-Suomi Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta. Työryhmän sihteereinä toimivat opetusneuvos Kirsti Kupiainen ja ylitarkastaja Mari Pastila-Eklund opetusministeriöstä.

Työryhmä on kuullut asiantuntijoina johtaja Hannu Sireniä opetusministeriöstä, opetusneuvos Seija Raskua opetusministeriöstä ja opetusneuvos Matti Kimaria Opetushallituksesta.

Työryhmän tuli saada työnsä tehtyä 30.4.2010 mennessä. Työryhmän esityksestä työryhmän toimikautta jatkettiin 30.6.2010 saakka. Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa työnsä opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Helsingissä 9.6.2010

Sakari Karjalainen

Seppo Hyppönen

Pasi Kankare

Kirsti Kupiainen

Marjaana Laine

Petri Lempinen

Markku Liljeström

Timo Luopajarvi

Oili Marttila

Tarmo Mykkänen

Martti Pallari

Simo Pöyhönen

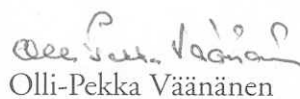
Liisa Savunen

Inkeri Toikka

Tarja Tuominen

Olli-Pekka Väänänen

Riikka-Maria Yli-Suomi

Mari Pastila-Eklund

Sisältö

1	<u>Työryhmän asettamisen tausta</u>	8
2	<u>Koulutustoimikuntajärjestelmä</u>	10
	2.1 Koulutustoimikuntajärjestelmän kuvaus	10
	2.2 Koulutustoimikuntajärjestelmään liittyviä selvityksiä	12
3	<u>Koulutustoimikuntajärjestelmä ja muut työryhmät ja projektit</u>	14
	3.1 Koulutustarpeiden ennakkoinnin koordinaatioryhmä	14
	3.2 Valtakunnallinen ammatillisten osaamistarpeiden ennakointi	14
	3.3 Elinikäisen oppimisen neuvosto	14
	3.4 Työ-, koulutus- ja elinkeinoasiainneuvosto	15
	3.5 Tutkintotoimikunnat	15
4	<u>Työryhmän ehdotukset</u>	16
	4.1 Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi koulutustoimikuntajärjestelmästä	16
	4.2 Asetusluonnoksen yksityiskohtaiset perustelut	19
	4.3 Ehdotuksen vaikutukset	22
5	<u>Jatkotoimenpiteet</u>	23

1 Työryhmän asettamisen tausta

Koulutustoimikuntajärjestelmä uudistettiin edellisen kerran vuoden 2007 helmikuun alusta. Uudistukset pohjautuvat Koulutustoimikuntatyön ja -organisaation kehittämistä käsittelevän työryhmän raportin ”Koulutustoimikuntajärjestelmän uudistaminen” suositukseen (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:28). Nykyinen koulutustoimikuntajärjestelmä muodostuu 34 kolmivuotiskaudeksi kerrallaan asetettavasta koulutustoimikunnasta, erillisestä laajapohjaisesta koulutustarpeiden ennakkoinnin koordinaatioryhmästä sekä koulutustoimikuntien yhteistyöryhmistä. Toimintaa säädellään valtioneuvoston asetuksella koulutustoimikuntajärjestelmästä (1146/2006, muutettu 792/2008 ja 895/2009).

Opetushallitus järjesti toukokuussa 2009 neuvottelutilaisuuden opetushallinnon, opetusalan, työntekijä- ja työnantajatahojen edustajille koulutustoimikuntien asettamisesta seuraavalle toimikaudelle. Neuvottelujen tuloksena koulutustoimikuntien toimiaikaa jatkettiin 31.12.2010 saakka koulutustoimikuntajärjestelmässä ilmenneiden uudistamistarpeiden takia. Neuvotteluissa esitettiin erityiseksi jatkokeskustelun aiheeksi se, miten koulutustarpeiden ennakkoinnin koordinaatioryhmän, Opetushallituksen ennakointiyksikön ja koulutustoimikuntien työnjakoa kehitetään ja miten voitaisiin lisätä koulutustoimikuntien roolia ennakkoinnissa.

Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan koulutustoimikuntien rooli ennakointitoiminnassa on jäänyt vähäiseksi (Toiminnantarkastuskertomuksia 171/2008). Opetushallituksen selvityksessä Ennakointi koulutustoimikunnissa (OPH 2008, Heli Kuusi) kävi ilmi, että kaikki toimikunnat ovat jollakin tavoin osallistuneet ennakointiin. Osallistuminen tarkoittaa lausuntojen antamista kehittämissuunnitelmista ja valmisteluasiakirjoista, aloitteiden tekemistä, osallistumista ohjausryhmien toimintaan, tietojen kokoamista ja kehityksen seuranta. Aktiivisuus ennakointitoiminnassa on vaihdellut toimikunnasta riippuen. Koulutustoimikuntien enemmistö on sitä mieltä, että klusteriennakointi on relevantti tapa tulevaisuuden koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointiin. Koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointia on tarpeen suunnata laajempiin ala- ja aihekokonaisuuksiin kuin mitä nykyiset koulutus- ja opetuslaluokitukset taikka koulutustoimikunnat edustavat. Se ei poista myöskään yksittäisiin aloihin liittyviä syvällisiä selvitystarpeita. Tarkastelunäkökulman laajentaminen on tarpeen esimerkiksi tilanteessa, jossa yhden toimialan menestyminen tai taantuminen voi vaikuttaa moneen muuhun alaan.

Työ- ja elinkeinorakenteessa tapahtuneet muutokset edellyttävät toimialarajoja ylittävää ennakointia. Globalisaatiokehityksen myötä rajat ylittäviin yhteistyömuotoihin kasvaa ja työvoima- sekä koulutustarpeiden kehitys on yhä enemmän riippuvainen

kansainvälisestä kehityksestä. Työvoima- ja koulutustarpeiden ennakkoinnin yhteistyöryhmä (TYPO-ennakointiryhmä) painottaa raportissaan ”Osuvuutta pienentyvien ikäluokkien koulutukseen” 2009 ennakkoinnin merkityksen kasvua. Väestön ikääntymisen myötä työvoiman tarjonnan tulee mahdollisimman hyvin kyetä vastaamaan kysyntään määrän lisäksi myös laadullisesti. Ennakkoinnin tulee olla koordinoitua ja eri tahojen keskeiseen vuoropuheluun perustuvaa. Ennakointityön ja ennakointiprosessien tulee lisäksi olla avoimia ja läpinäkyviä, jotta työmarkkinoiden muutosten vaikutukset voidaan nopeasti tunnistaa ja niihin voidaan reagoida.

Työ- ja elinkeinorakenteessa tapahtuneet muutokset edellyttävät koulutustoimikuntarakenteen kehittämistä. Lisäksi nykyinen koulutustoimikuntarakenne ei riittävästi tue toimialarajat ylittävää ennakointia, mihin suuntaan ennakointityö on selvästi painottumassa. Toimikuntarakenteen kehittämistä edellyttää myös toimikuntatyön tukena olevien resursien tarkoituksenmukaisen käytön varmistaminen.

Opetusministeriö asetti 22.12.2009 koulutustoimikuntien tehtävien ja koulutustoimikuntarakenteen kehittämistä valmistelevalle työryhmälle, jonka tehtäväksi annettiin

- 1 laatia esitys koulutustoimikuntarakenteen kehittämisestä;
- 2 arvioida koulutustoimikuntien nykyisten tehtävien ajanmukaisuutta ja tehdä tarvittaessa ehdotus toimikuntien tehtävien muuttamisesta sekä
- 3 tehdä muut tarvittavat esitykset koulutustoimikuntajärjestelmän kehittämisestä.

Koulutustoimikuntajärjestelmän uudistamisella pyritään parantamaan laadullisen ennakkoinnin osuvuutta ja kattavuutta sekä lisäämään työelämän asiantuntemuksen vaikuttavuutta laadullisessa ennakkoinnissa. Tavoitteena on myös parantaa koulutustoimikuntajärjestelmän kykyä reagoida nopeasti uusiin työelämän tarpeisiin, lisätä koulutuksen, osaamisen ja työelämän vuorovaikutusta sekä vahvistaa kuulemismenettelyä hallinnossa.

2 Koulutustoimikuntajärjestelmä

2.1 Koulutustoimikuntajärjestelmän kuvaus

Opetusministeriön yhteydessä on toiminut vuodesta 1998 lähtien ammatillisesti suuntautuneen koulutuksen asiantuntijaelinä koulutustoimikuntia, joiden tehtävänä on edistää yhteistyössä opetusministeriön ja Opetushallituksen kanssa koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta. 1.1.2009 lähtien koulutustoimikunnat ovat toimineet Opetushallituksen yhteydessä, jossa ne toimivat jo ennen vuotta 1998 ja sitä aiemmin Ammattikasvatushallituksen yhteydessä.

1990-luvun alussa koulutustoimikuntien tehtävä rajoittui ammattien ja ammattitaidon kehityksen ennakointiin sekä koulutuksen tarpeen ja tuloksellisuuden arviointiin nuorten ja aikuisten ammatillisessa koulutuksessa. Toimikunnat eivät aikaisemmin käsitelleet korkeakoululaitokseen liittyviä asioita.

Koulutustarpeiden ennakointi annettiin koulutustoimikuntien tehtäväksi varsinaisesti vuonna 1997. Tuolloin voimaan tullut asetus ammatillisen koulutuksen yleisistä toimikunnista ja koulutustoimikunnista (945/1997) antoi toimikuntien tehtäväksi seurata koulutuksen tarjonnan kehitystä ja tehdä työelämän kysyntään perustuvia arvioita koulutusmäärien kehityksestä. Ennakointitehtävä laajeni kattamaan myös korkea-asteen koulutuksen.

Opetusministeriö asetti 11.12.2003 työryhmän, jonka tehtävänä oli tehdä ehdotukset opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten tehtäväjaon kehittämiseksi. Työryhmä ehdotti muistiossaan (Opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten tehtäväjaon kehittäminen, Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:40), että koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen organisointi arvioidaan ennen silloisten koulutustoimikuntien toimikauden päättymistä (31.1.2007). Arvioinnin pohjalta tuli tehdä tarvittavat toimenpiteet koulutustoimikuntajärjestelmän uudistamiseksi.

Opetusministeriön valmistelun pohjalta koulutustoimikunnille järjestettiin itsearviointikysely syksyllä 2005. Vastauksissaan toimikunnat olivat koulutustoimikuntaorganisaatioon pääosin tyytyväisiä. Epäkohtina pidettiin mm. epätyytyttävää vuoropuhelua opetusministeriön kanssa, käsiteltävien asioiden painottumista vain toisen asteen ammatilliseen koulutukseen sekä riittämätöntä toimikuntien välistä yhteistyötä. Keskeisimpinä kehittämistarpeina pidettiin yhteistyön kehittämistä muiden koulutustoimikuntien, tutkintotoimikuntien ja työelämän kanssa, koulutustoimikuntatyön organisointia sekä laadullisten ja määrällisten ennakointiasioiden nostamista merkittävämpään rooliin koulutustoimikuntatyössä.

Itsearviointitulosten pohjalta opetusministeriö järjesti neuvottelutilaisuuden työmarkkinoiden keskusjärjestöille ja eräille muille järjestöille koulutustoimikuntatyön ja -orga-

nisaation kehittämiseksi. Näissä neuvotteluissa sovittiin kehittämistyön jatkovalmistelun lähtökohdista siten, että koulutustoimikuntien organisaatio säilytetään pääpiirteissään ennallaan ja yhteys Opetushallitukseen luodaan tiiviimmäksi. Tavoitteena oli myös koota lähialojen koulutustoimikuntia yhteistyöryhmiksi, joissa käsiteltäisiin asianomaisia toimikuntia koskevia yhteisiä asioita sekä päätettiin lakkauttaa koulutuksen yhteistyöneuvottelukunta ja korvata siinä harjoitettu vuoropuhelu opetushallinnon ja työmarkkinoiden keskusjärjestöjen yhteisesti suunnittelemissa seminaareilla, ja ottamalla huomioon työ- ja koulutusasiainneuvoston työ.

Jatkovalmistelua varten asetettiin 4.4.2006 työryhmä, joka esitti vain muutaman muutoksen koulutustoimikuntajärjestelmään ja voimassa olleen asetuksen säännöksiin (Koulutustoimikuntajärjestelmän uudistaminen, Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:28). Työryhmän mukaan koulutustarpeiden määrällisen ennakkoinnin näkökulmasta koulutustoimikuntajako on monissa tapauksissa liian tiheä, koska varsinkin pitkän aikavälin määrällisessä ennakkoinnissa joudutaan käyttämään laaja-alaisempia kokonaisuuksia. Työryhmä esitti, että koulutustoimikuntarajat ylittäviä ennakkointitarpeita varten asetetaan tarvittaessa erikseen kahden tai useamman koulutustoimikunnan yhteistyöryhmiä. Niiden suorittama ennakkointityö täydentäisi Opetushallituksen ennakkointiyksikön toimialapohjaista ennakkointia, joka muodostaa lähtökohdan mm. koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa asetettavien koulutuksen kehittämistä ja koulutustarjonnan mitoittamista koskevien tavoitteiden valmistelulle. Lisäksi työryhmä esitti, että opetusministeriö asettaa koulutustoimintajärjestelmän osaksi erillisen laajapohjaisen koulutustarpeiden ennakkoinnin koordinaatioryhmän.

Työryhmän esitykseen perustuen valtioneuvoston asetus koulutustoimikunnista ja koulutuksen yhteistyöneuvottelukunnasta (1005/2000) korvattiin uudella asetuksella (1146/2006). Asetuksen mukaan Opetusministeriön yhteydessä toimii nuorten ja aikuisten ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen sekä ammattikorkeakoulu- ja yliopistopintojen kehittämisen asiantuntijaeliminä eri alojen koulutustoimikuntia samoin kuin tarpeellinen määrä koulutustoimikuntien yhteistyöryhmiä. Opetusministeriön yhteydessä on koulutustarpeiden ennakkoinnin koordinaatioryhmä. Toimikuntien, yhteistyöryhmien ja koordinaatioryhmän tehtävänä on edistää yhteistyössä opetusministeriön ja Opetushallituksen kanssa koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta.

Vuonna 2006 koulutustoimikuntajärjestelmästä annettua valtioneuvoston asetusta muutettiin vuonna 2008 (729/2008) niin, että koulutustoimikunnat ja yhteistyöryhmät siirtyivät Opetushallituksen yhteyteen. Siirron tavoitteena oli selkeyttää ja yksinkertaistaa koulutustoimikuntien hallinnollinen asema opetushallinnossa sekä lisätä alakohtaisen asiantuntemuksen edellytyksiä toimikuntia koskevassa hallinnollisessa päätöksenteossa. Koulutustarpeiden ennakkoinnin koordinaatioryhmä toimii edelleen opetusministeriön yhteydessä. Koulutustoimikuntajärjestelmää täsmennettiin myös siten, että koulutustoimikunnat ja yhteistyöryhmät toimivat ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen kehittämisen ohella ammatillisen ja korkeakouluissa annettavan koulutuksen ennakkoinnin asiantuntijaeliminä. Muotoilu vastaa paremmin korkeakoulujen autonomian vahvistamistavoitetta.

Koulutustoimikuntien tehtävänä on seurata, arvioida ja ennakoida alansa koulutuksen ja työelämässä tarvittavan osaamisen kehitystä, tehdä ehdotuksia alansa koulutuksen määrälliseksi ja laadulliseksi kehittämiseksi, käsitellä Opetushallituksen vahvistettavaksi kuuluvien opetussuunnitelmien ja näyttötutkintojen perusteet ja antaa muutoin alansa kuuluvia lausuntoja sekä suorittaa Opetushallituksen määräämät muut tehtävät. Toimikuntien tulee toimittaa vuosittain opetusministeriölle ja Opetushallitukselle työsuunnitelma ja toimintakertomus.

Koulutustarpeiden ennakoinnin koordinaatioryhmän tehtävänä on sovittaa yhteen ja kehittää koulutustoimikunnissa ja yhteistyöryhmissä tehtävää koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointia. Koordinaatioryhmä raportoi vähintään kerran vuodessa opetusministeriölle, Opetushallitukselle sekä työ-, koulutus- ja elinkeinoasiainneuvostolle koulutus- ja osaamistarpeiden kehittymisestä sekä ennakoinnin tilasta, tuloksista ja kehittämistarpeista. Koulutustarpeiden ennakoinnin koordinaatioryhmän tehtävää on täydennetty 28.11.2007 siten, että työryhmä toimii myös koulutus- ja osaamistarpeiden ennakoinnin ESR-kehittämisohjelman ohjausryhmänä. Koordinaatioryhmä toimii myös koulutustarjonta 2016-työryhmän yhteistyöryhmänä. Koordinaatioryhmän ensimmäinen toimikausi päättyi 31.1.2010 ja se luovutti toimikautensa kolmannen raportin helmikuussa 2010 (Selvitys koulutus- ja osaamistarpeiden kehittymisestä sekä ennakoinnin tilasta ja kehittämistarpeista 2009, Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:3).

Opetushallitus voi asettaa kahden tai useamman koulutustoimikunnan tehtäväalueelle liittyviä yhteistyöryhmiä erityisesti uusien ja kehittyvien avainalojen koulutus- ja osaamistarpeiden pitkän aikavälin ennakointia varten. Yhtään yhteistyöryhmää ei ole kuitenkaan asetettu toimikauden aikana.

Opetusministeriö asettaa koulutustoimikunnat ja määrää niiden puheenjohtajat Opetushallituksen esityksestä. Opetushallitus huolehtii koulutustoimikuntien asettamiseen liittyvästä jäsen ehdokkaiden kokoamisesta alan keskeisimmiltä järjestöiltä ja valmistelee toimikuntien kokoonpanoa koskevan esityksen ministeriölle. Opetushallitus kutsuu toimikuntien asiantuntijat ja määrää sihteerit sekä huolehtii jäsenvaihdoksista kesken toimikauden. Opetushallitus hoitaa toimikuntien ja yhteistyöryhmien toimistotehtävät ja päättää kokouspalkkioista.

Koulutustoimikuntajärjestelmässä on mukana yhteensä noin 730 jäsentä, varajäsentä, asiantuntijaa ja sihteeriä.

2.2 Koulutustoimikuntajärjestelmään liittyviä selvityksiä

Opetushallituksen järjestämässä neuvottelutilaisuudessa toukokuussa 2009 esiteltiin toimikuntien toimintasuunnitelmien, toimintakertomusten ja kokouspöytäkirjojen pohjalta yhteenvetona seuraavaa:

- toimikunnat ovat kokoontuneet keskimäärin 5,4 kertaa vuodessa
- toimikuntien toiminnassa ovat keskeisimmillään Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaa sekä tutkintojen perusteita koskevien lausuntojen antaminen sekä perehtyminen ennakointitoimintaan ja sen tuloksiin
- joillakin toimikunnilla on ollut erillisiä hankkeita
- toimikunnilla on ollut usein vaikeata saada kokous päätösvaltaiseksi.

Maaliskuussa 2010 koulutustoimikuntien puheenjohtajia ja sihteeireitä pyydettiin vastaamaan kyselyyn koulutustoimikuntien nykyisistä asetuksen mukaisista tehtävistä, koulutustoimikuntien osaamisesta sekä koulutustoimikuntarakenteesta. Kyselyn mukaan koulutustoimikunnat mm. toivoivat toimintansa painopisteeksi laadullista ennakointia, työelämässä tarvittavan osaamisen kehityksen seuraamista, arviointia ja ennakointia. Toimikunnissa on työelämän osaamista ja näkemystä toimialojen muutostrendeistä, joita pitäisi voida hyödyntää ennakointityössä. Lisäksi koulutustoimikunnan tekemän enna-

kointityön kytkeä kansalliseen ennakkointiverkoston ja koulutuksen ja työelämässä tarvittavan osaamisen ennakkoinnin kokonaisuuteen pitäisi selkiyttää. Koulutustoimikunnat haluaisivat toiminnassaan keskittyä ammatilliseen perus- ja lisäkoulutukseen sekä ammatikorkeakoulujen antamaan koulutukseen. Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden käsittelyyn toimikunnat ottaisivat kantaa vain tarpeen mukaan.

Maaliskuussa 2010 eurooppalaiselle ammatillisen koulutuksen järjestäjaverkolle suunnattuun pikaiseen sähköpostikyselyyn eri maiden opetushallinnon ja työelämän välisestä yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta vastasi 9 maata (Slovakia, Islanti, Ruotsi, Tanska, Hollanti, Itävalta, Liettua, Saksa ja Kypros). Vastaukset olivat hyvin eritasoisia, joten niiden perusteella ei voida tehdä kovin syvällistä analyysia eri maiden järjestelmistä. Kyselyn perusteella näyttää kuitenkin siltä, että koulutustoimikuntajärjestelmä toimii jossain muodossa kaikissa vastanneissa maissa. Toisissa maissa toiminta on perinteistä ja vakiintunutta, joku maa on uudistamassa järjestelmäänsä ja joku vasta aloittamassa toimintaansa. Useimmissa maissa järjestelmässä on kolme tasoa; kansallinen, alueellinen/paikallinen ja koulutussektorikohtainen taso. Kansallisella tasolla yhteistyö on tiivistä opetushallinnon ja työmarkkinajärjestöjen välillä. Yhteistyötehtävät liittyvät mm. työmarkkinoiden kehittämisen seurantaan, koulutustarpeiden määrälliseen ja laadulliseen ennakkointiin ja ennakkointitiedon tuottamiseen, lainsäädäntötarpeisiin, opetussuunnitelmiin ja tutkintovaatimuksiin. Alueelliset/paikalliset toimikunnat toimivat yleensä yhteistyössä paikallisten koulutuksen järjestäjien kanssa mm. opetussuunnitelmatyössä ja työelämäyhteyksien luomisessa ja kehittämisessä. Sektoraaliset, alakohtaiset koulutustoimikunnat puolestaan ottavat kantaa mm. oman alansa tutkintojen rakenteeseen, sisältöihin, arviointivaatimuksiin ja -kriteereihin sekä laadulliseen ennakkointiin. Esimerkiksi Tanskassa alakohtaiset toimikunnat toimivat laadunvarmistajina hyväksymällä työssäoppimispaikat. Toimikunnilla on myös omat sihteerit, jotka vastaavat toimikuntien palveluista ja hallinnosta ja joiden palkkakustannuksista työmarkkinaosapuolet huolehtivat.

Opetushallitus pyysi vuoden 2010 alussa ohjeistaessaan nykyisten koulutustoimikuntien työtä koulutustoimikuntien jäseniltä näkemyksiä koulutustoimikunnan ja kunkin jäsenen oman alan kehityksestä. Näkemykset pyydettiin sellaisenaan ilman, että sihteerit niitä muokkaavat ja yhdistelevät. Huhtikuun loppuun mennessä vain 7 koulutustoimikuntaa toimitti vastauksensa Opetushallitukseen. Vastausten perusteella voidaan nostaa esiin muutamia yhteisiä näkemyksiä:

- Toimintaympäristön muutokset vaikuttavat henkilöstön osaamiseen ja koulutukseen, työtehtävien uudelleen järjestelyihin, työnjakoon, työtapoihin.
- Osaamistarpeet muuttuvat nopeasti, joten moniosaaminen ja poikkitieteellisyys korostuvat.
- Toisaalta tarvitaan laaja-alaista osaamista, toisaalta erityispätevyyksiä ja erityisosaamista.
- Tarvitaan nykyiset ammattirakenteet rohkeastikin ylittäviä, aiempia työtehtäviä uudella tavalla yhdistäviä ammatillisia kombinaatioita.
- Moniammatillinen yhteistyö ja verkostomainen työskentely lisääntyvät.
- Uudenlaisen osaamisen tarve kasvaa, esim. teknologian lisääntyminen.
- Koulutus ei reagoi riittävän nopeasti muutoksiin.
- Väestön ikääntyminen tuo mukanaan uudenlaisia palvelun tarpeita.
- Kestävän kehityksen merkitys korostuu (eettisyys).
- Kansainvälistyminen ja maahanmuutto.

3 Koulutustoimikuntajärjestelmä ja muut työryhmät ja projektit

3.1 Koulutustarpeiden ennakoinnin koordinaatioryhmä

Osana nykyistä koulutustoimikuntajärjestelmää toimii opetusministeriön asettama koulutustarpeiden ennakoinnin koordinaatioryhmä, jonka tehtävänä on sovittaa yhteen ja kehittää koulutustoimikunnissa ja yhteistyöryhmissä tehtävää koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointia. Koordinaatioryhmä raportoi vähintään kerran vuodessa opetus- ja kulttuuriministeriölle, Opetushallitukselle sekä työ-, koulutus- ja elinkeinoasiainneuvostolle koulutus- ja osaamistarpeiden kehittymisestä sekä ennakoinnin tilasta, tuloksista ja kehittämistarpeista. Koulutustarpeiden ennakoinnin koordinaatioryhmä toimii myös koulutus- ja osaamistarpeiden ennakoinnin ESR-kehittämishjelman ohjausryhmänä. Koordinaatioryhmä toimii myös koulutustarjonta 2016-työryhmän yhteistyöryhmänä.

3.2 Valtakunnallinen ammatillisten osaamistarpeiden ennakointi

Valtakunnallinen ammatillisten osaamistarpeiden ennakointi (VOSE) -projektin tavoitteena on luoda ennakointimalli, jonka avulla ammatillisia osaamistarpeita voidaan ennakoita kaikilla koulutusasteilla ja kaikilla ammattialoilla. Kehitettävä ennakointimalli tulee koostumaan osaamistarpeiden ennakoinnissa tarvittavista menetelmistä, ennakointiprosesseista, toimijoiden välisistä verkostoista ja tiedonkulkujärjestelmästä. Projekti toteutetaan Opetushallituksen toimesta 31.5.2011 mennessä.

3.3 Elinikäisen oppimisen neuvosto

Elinikäisen oppimisen neuvosto on opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimiva asiantuntijaelin, joka käsittelee koulutuksen ja työelämän väliseen yhteistyöhön sekä elinikäisen oppimisen edellytyksiin ja aikuis-koulutuspolitiikan kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Neuvoston tehtävänä on:

- Seurata koulutuksen ja työelämän toimintaympäristön ja yksilöiden koulutustavoitteiden muutoksia sekä arvioida niiden vaikutuksia aikuisväestön osaamis- ja koulutustarpeisiin ja elinikäisen oppimisen politiikkaan.

- Seurata ja edistää työelämässä tapahtuvaa opiskelua.
- Edistää korkeakoulujen, koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten yhteistyötä työelämän kanssa.
- Seurata elinikäisen oppimisen edellytysten toteutumista ja tehdä ehdotuksia tarvittavista kehittämistoimenpiteistä.
- Edistää elinikäiseen oppimiseen liittyvää tutkimusta, pedagogista kehittämistyötä ja kansainvälistä yhteistyötä.
- Suorittaa muut opetus- ja kulttuuriministeriön sille osoittamat tehtävät.

3.4 Työ-, koulutus- ja elinkeinoasiainneuvosto

Työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteisenä asiantuntijaelimänä toimii työ-, koulutus- ja elinkeinoasiain neuvosto. Neuvoston tehtävänä on käsitellä hallitusohjelmaan ja hallituksen strategia-asiakirjaan liittyviä työ- ja koulutuspolitiikan keskeisiä haasteita ja strategioita sekä näihin kiinteästi kytkeytyviä elinkeinopolitiikan kysymyksiä. Neuvosto voi käsittelemisään asioissa tehdä aloitteita ja yleisiä linjauksia.

3.5 Tutkintotoimikunnat

Tutkintotoimikunnat ovat Opetushallituksen asettamia, työnantajia, työntekijöitä, opettajia ja itsenäisiä ammatinharjoittajia edustavia luottamuselimiä, joiden ensisijaisena tehtävänä on johtaa aikuisten näyttötutkintojen järjestämistä, antaa tutkintotodistukset sekä toimia näyttötutkintojärjestelmän kehittämiseksi.

4 Työryhmän ehdotukset

4.1 Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi koulutustoimikuntajärjestelmästä

1 § Koulutustoimikuntajärjestelmä

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen yhteisenä koulutuksen laadullisen ennakoinnin asiantuntijaelimenä toimii koulutustoimikuntajärjestelmä, joka koostuu ohjausryhmästä, eri alojen koulutustoimikunnista sekä koulutustoimikuntien työtä täydentävistä määräaikaikaisista asiantuntijaryhmistä.

Koulutustoimikuntajärjestelmän tehtävänä on edistää yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kanssa koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta.

2 § Ohjausryhmän asettaminen ja kokoonpano

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää ohjausryhmän enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Ohjausryhmässä on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään 14 muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä sihteereitä. Ohjausryhmä voi kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi kutsua ohjausryhmään myös pysyviä asiantuntijoita.

Ohjausryhmässä tulee olla edustettuina opetushallinto, työmarkkinoiden keskusjärjestöt, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Yrittäjät ry sekä ammatillinen ja korkea-asteen koulutus. Ohjausryhmän kokoonpanossa tulee lisäksi ottaa huomioon molemmat kieliryhmät.

Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää jäsenten keskuudesta ohjausryhmän puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ohjausryhmän toimikaudeksi. Ohjausryhmän sihteerinä toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämät ministeriön tai Opetushallituksen virkamiehet.

Jos jäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää saman viranomaisen tai järjestön ehdotuksesta hänen tilalleen uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

3 § Ohjausryhmän tehtävät

Ohjausryhmän tehtävänä on koulutustoimikuntajärjestelmän toiminnan suunnittelu, ohjaus ja kehittäminen. Ohjausryhmä vastaa siitä, että koulutustoimikunnissa käsitellään yrittäjyyttä, työelämän kehittämistä ja yhteistoimintaa sekä muita tarpeellisia kaikkia koulutusaloja koskevia asioita.

Ohjausryhmä valmistelee toimikautensa alussa koulutustoimikuntajärjestelmän toimintasuunnitelman. Suunnitelmaa laadittaessa ohjausryhmä kuulee koulutustoimikuntia. Ohjausryhmä raportoi toiminnastaan vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriölle ja Opetushallitukselle.

Ohjausryhmä arvioi tutkintojärjestelmän kehittämistarpeita ja tekee niitä koskevia aloitteita opetus- ja kulttuuriministeriölle ja Opetushallitukselle.

4 § Koulutustoimikunnat

Koulutustoimikuntia ovat:

- 1 auto- ja kuljetusalan koulutustoimikunta;
- 2 elintarvikealan koulutustoimikunta;
- 3 energia-alan koulutustoimikunta;
- 4 ilmailualan koulutustoimikunta;
- 5 kauneudenhoitoalan koulutustoimikunta;
- 6 kaupan, yrittäjyyden, liiketalouden ja hallinnon sekä finanssialan koulutustoimikunta;
- 7 kemian alan sekä paperi- ja puualan koulutustoimikunta;
- 8 kiinteistö- ja kotityöpalvelualan koulutustoimikunta;
- 9 kone- ja metallialan koulutustoimikunta;
- 10 kuntoutus- ja liikunta-alan koulutustoimikunta;
- 11 kuvataiteen koulutustoimikunta;
- 12 maatalous- ja ympäristöalan koulutustoimikunta;
- 13 matkailu- ja ravitsemispalvelujen koulutustoimikunta;
- 14 merenkulkualan koulutustoimikunta;
- 15 metsätalouden koulutustoimikunta;
- 16 musiikki-, teatteri- ja tanssialan koulutustoimikunta;
- 17 opetus-, ohjaus- ja kasvatustieteiden koulutustoimikunta;
- 18 talotekniikka- ja rakentamisalan koulutustoimikunta;
- 19 sosiaali- ja terveysalan koulutustoimikunta;
- 20 sähkö-, elektroniikka- ja tietotekniikka-alan koulutustoimikunta;
- 21 taideteollisuusalan koulutustoimikunta;
- 22 tekstiili- ja vaatetusalan koulutustoimikunta;
- 23 terveysalan koulutustoimikunta;
- 24 tietojenkäsittelyalan koulutustoimikunta;
- 25 turvallisuusalan koulutustoimikunta;
- 26 viestintäalan koulutustoimikunta.

5 § Koulutustoimikuntien asettaminen ja kokoonpano

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää Opetushallituksen esityksestä koulutustoimikuntiin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan enintään 16 jäsentä sekä kullekin jäsenelle henkilökohtaisen varajäsenen.

Jäsenten ja varajäsenten tulee edustaa ainakin opetushallintoa, koulutuksen järjestäjiä, opetushenkilöstöä, työnantajia ja työntekijöitä. Työnantajien, työntekijöiden ja opetushenkilöstön edustajat nimetään alan keskeisimpien järjestöjen ehdotuksesta. Työnantajien ja työntekijöiden edustajia tulee olla yhtä monta. Kuvataiteen koulutustoimikuntaa asettaessa voidaan kuitenkin poiketa työnantaja- ja työntekijäjäseniä koskevasta vaatimuksesta. Koulutustoimikuntien kokoonpanossa tulee lisäksi ottaa huomioon molemmat kieliryhmät.

Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää Opetushallituksen esityksestä jäsenten keskuudesta koulutustoimikuntien puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan koulutustoimikunnan toimikaudeksi. Koulutustoimikuntien sihteereinä toimivat Opetushallituksen määräämät Opetushallituksen virkamiehet.

Jos jäsen tai varajäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, Opetushallitus kutsuu saman viranomaisen tai järjestön ehdotuksesta hänen tilalleen uuden jäsenen tai varajäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

6 § Koulutustoimikuntien tehtävät

Koulutustoimikuntien tehtävänä on omilla osaamis- ja toimialoillaan tarvittaessa yhteistoiminnassa keskenään:

- 1 seurata, arvioida ja ennakoida koulutuksen ja työelämässä tarvittavan osaamisen kehitystä ohjausryhmän laatiman koulutustoimikuntajärjestelmän toimintasuunnitelman mukaisesti;
- 2 tehdä aloitteita opetus- ja kulttuuriministeriölle, Opetushallitukselle ja muille keskeisille tahoille ammatillisen koulutuksen sisällölliseksi kehittämiseksi ja sen pohjalta tutkintojen kehittämiseksi;
- 3 tehdä aloitteita korkeakouluille työelämän osaamistarpeiden huomioon ottamisesta koulutuksen sisällöllisessä kehittämisessä; sekä
- 4 suorittaa opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen sille osoittamat muut tehtävät.

7 § Määräaikaiset asiantuntijaryhmät

Ohjausryhmä voi asettaa omasta, opetus- ja kulttuuriministeriön tai koulutustoimikuntien aloitteesta määräaikaisia asiantuntijaryhmiä yhden tai useamman koulutustoimikunnan osaamis- ja toimialaan liittyviin laadullisen ennakkoinnin tehtäviin. Ohjausryhmä nimeää määräaikaisen asiantuntijaryhmän puheenjohtajan ja sihteerin.

Määräaikaisen asiantuntijaryhmän jäsenet nimetään koulutustoimikuntiin jäseniä ehdottaneiden tahojen esityksestä. Jäsenellä tulee olla toimeksiannon edellyttämää asiantuntemusta.

8 § Kokoukset

Ohjausryhmä ja koulutustoimikunta kokoontuvat puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta taikka jos vähintään puolet jäsenistä sitä vaatii. Määräaikainen asiantuntijaryhmä kokoontuu puheenjohtajan kutsusta tai jos vähintään puolet jäsenistä sitä vaatii.

Ohjausryhmä, koulutustoimikunta ja määräaikainen asiantuntijaryhmä ovat päätösvaltaisia, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan lukien, on saapuvilla. Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

9 § Palkkiot ja korvaukset

Opetushallitus päättää koulutustoimikuntien ja määräaikaisten asiantuntijaryhmien puheenjohtajien, jäsenten ja asiantuntijoiden kokouspalkkioista. Opetusministeriö päättää ohjausryhmän puheenjohtajien, jäsenten ja asiantuntijoiden kokouspalkkioista. Matkakustannusten korvaamiseen sovelletaan valtion virka- ja työehtosopimusta matkakustannusten korvaamisesta.

10 § Toimistotehtävät

Koulutustoimikuntien ja määräaikaisten asiantuntijaryhmien toimistotehtävät hoidetaan Opetushallituksessa virkatyönä. Ohjausryhmän toimistotehtävät hoidetaan opetus- ja kulttuuriministeriössä ja Opetushallituksessa virkatyönä.

11 § Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Tällä asetuksella kumotaan koulutustoimikuntajärjestelmästä 14 päivänä joulukuuta 2006 annettu valtioneuvoston asetus (1146/2006) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.2 Asetusluonnoksen yksityiskohtaiset perustelut

1 § Koulutustoimikuntajärjestelmä

Pykälässä säädettäisiin koulutustoimikuntajärjestelmän rakenteesta ja yleisistä tavoitteista. Koulutustoimikuntajärjestelmä toimisi opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen yhteisenä koulutuksen laadullisen ennakkoinnin asiantuntijaelimenä. Asiantuntijuus kattaisi nuorten ja aikuisten ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen sekä korkeakouluissa annettavan koulutuksen. Koulutustoimikuntajärjestelmän tehtävänä olisi edistää koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta. Koulutustoimikuntajärjestelmä koostuisi ohjausryhmästä, eri alojen koulutustoimikunnista sekä koulutustoimikuntien työtä täydentävistä määräaikaaisista asiantuntijaryhmistä.

2 § Ohjausryhmän asettaminen ja kokoonpano

Pykälässä säädettäisiin ohjausryhmän asettamiseen liittyvistä menettelyistä ja ohjausryhmän kokoonpanosta. Ehdotuksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö nimeäisi ohjausryhmän. Ohjausryhmän toimikauden pituus olisi enintään kolme vuotta eli ohjausryhmän toimikausi vastaisi koulutustoimikuntien toimikautta.

Ohjausryhmässä olisi puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä enintään 14 muuta jäsentä. Opetus- ja kulttuuriministeriö määräisi jäsenten keskuudesta ohjausryhmän puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ohjausryhmän toimikaudeksi. Jäsenten lisäksi ohjausryhmällä olisi tarpeellinen määrä sihteereitä. Ohjausryhmän sihteereinä toimisivat opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämät ministeriön tai Opetushallituksen virkamiehet. Ohjausryhmä voisi myös kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita ja opetus- ja kulttuuriministeriö voisi kutsua ohjausryhmään pysyviä asiantuntijoita.

Ohjausryhmässä tulisi olla edustettuina opetushallinto (käytännössä opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus), työmarkkinoiden keskusjärjestöt (AKAVA, Suomen Ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Valtion työmarkkinalaitos, Kunnallinen työmarkkinalaitos, Kirkon työmarkkinalaitos), Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Yrittäjät ry sekä ammatillinen ja korkea-asteen koulutus (käytännössä ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rehtoriorganisaatiot). Ohjausryhmän kokoonpanossa tulisi lisäksi ottaa huomioon molemmat kieliryhmät.

3 § Ohjausryhmän tehtävät

Pykälässä säädettäisiin ohjausryhmän tehtävistä. Ohjausryhmän tehtävänä olisi koulutustoimikuntajärjestelmän toiminnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja kehittäminen. Ohjausryhmä seuraisi osaltaan myös määrällisen ennakkoinnin kehitystä sekä koulutustoimikuntajärjestelmän uudistamisen vaikutuksia sekä tehtävien että resurssien osalta. Lisäksi ohjausryhmä vastaisi siitä, että koulutustoimikunnissa käsitellään asianmukaisesti kaikkia koulutusaloja koskevia horisontaalisia asioita. Yrittäjyyden ja työelämän kehittämisen ja yhteistoiminnan lisäksi tällaisia horisontaalisia asioita olisivat esimerkiksi ammattien kehittymiseen ja sisällöllisiin muutoksiin liittyvät kysymykset, kuten kestävä kehitys, ilmastonmuutos, energiatehokkuus ja johtaminen.

Ohjausryhmä valmisteli toimikautensa alussa koulutustoimikuntajärjestelmän toimintasuunnitelman sekä raportoi toiminnastaan vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriölle ja Opetushallitukselle. Ohjausryhmä arvioisi myös tutkintojärjestelmän kehittämistarpeita ja tekisi niitä koskevia aloitteita opetus- ja kulttuuriministeriölle ja Opetushallitukselle.

4 § Koulutustoimikunnat

Pykälässä säädettäisiin koulutustoimikuntajärjestelmän mukaisista koulutustoimikunnista. Koulutustoimikuntajärjestelmä koostuisi yhteensä 26 koulutustoimikunnasta.

5 § Koulutustoimikuntien asettaminen ja kokoonpano

Pykälässä säädettäisiin koulutustoimikuntien asettamiseen liittyvistä menettelyistä ja koulutustoimikuntien kokoonpanosta. Ehdotuksen mukaan jäsenten nimeämismenettely säilyisi voimassa olevan asetuksen mukaisena eli opetus- ja kulttuuriministeriö nimeäisi koulutustoimikunnat Opetushallituksen esityksestä. Opetushallitus huolehtisi koulutustoimikuntien asettamiseen liittyvästä jäsen ehdokkaiden kokoamisesta alan keskeisimmiltä järjestöiltä ja valmisteli toimikuntien kokoonpanoa koskevan esityksen ministeriölle. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä säilyisi lopullinen päätösvalta toimikuntien asettamisessa. Koulutustoimikuntien toimikauden pituus olisi voimassa olevan asetuksen mukainen eli enintään kolme vuotta.

Koulutustoimikuntien jäsenten vähimmäismäärää koskeva vaatimus ehdotetaan poistettavaksi ja jäsenten enimmäismäärä ehdotetaan nostettavaksi 16 jäseneksi. Kullekin jäsenelle nimettäisiin henkilökohtainen varajäsen. Tarkoituksena ei ole, että kaikissa koulutustoimikunnissa jäseniä tulisi olla enimmäismäärä eli 16 jäsentä, vaan koulutustoimikuntien tarkoituksenmukaiseen jäsenmäärään tulee kiinnittää huomiota asettamisvaiheessa. Jäsenten vähimmäismäärää koskevan vaatimuksen poistaminen mahdollistaisi sen, että koulutustoimikunnassa voisi olla tarpeen mukaan vähemminkin kuin kahdeksan jäsentä. Mahdollisuudesta kutsua koulutustoimikuntaan pysyviä asiantuntijoita ja jakaantua jaostoihin ehdotetaan luovuttavaksi, koska jäsenten enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi 16 jäseneksi. Koulutustoimikunnat voisivat edelleen tarvittaessa kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita.

Jäsenten ja varajäsenten tulisi edustaa ainakin opetushallintoa, koulutuksen järjestäjiä, opetushenkilöstöä, työnantajia ja työntekijöitä. Voimassa olevan asetuksen mukaisesti työnantajien, työntekijöiden ja opetushenkilöstön edustajat nimettäisiin alan keskeisimpien järjestöjen ehdotuksesta. Työnantajien ja työntekijöiden edustajia tulisi olla yhtä monta, poikkeuksena kuvataiteen koulutustoimikunta. Lisäksi koulutustoimikuntien kokoonpanossa tulisi ottaa huomioon molemmat kieliryhmät.

Koulutustoimikuntien puheenjohtajien ja sihteerien nimeämistä koskevia menettelyitä ei ehdoteta muutettavaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö määräisi Opetushallituksen

esityksestä jäsenten keskuudesta koulutustoimikuntien puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan koulutustoimikunnan toimikaudeksi. Koulutustoimikuntien sihteereinä toimisivat Opetushallituksen määräämät Opetushallituksen virkamiehet.

Jos koulutustoimikunnan jäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, Opetushallitus kutsuisi saman viranomaisen tai järjestön ehdotuksesta hänen tilalleen uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Ehdotuksen tehneen viranomaisen tai järjestön tulisi huolehtia tarvittavista jäsenmuutosehdotuksista, jos kyseisen tahon ehdotuksesta nimetty jäsen esimerkiksi eroaa viranomaisen tai järjestön palveluksesta kesken koulutustoimikunnan toimikauden.

6 § Koulutustoimikuntien tehtävät

Pykälässä säädettäisiin koulutustoimikuntien tehtävistä. Koulutustoimikuntien tehtävänä olisi seurata, arvioida ja ennakoida koulutuksen ja työelämässä tarvittavan osaamisen kehitystä ohjausryhmän laatiman koulutustoimikuntajärjestelmän toimintasuunnitelman mukaisesti, tehdä aloitteita opetus- ja kulttuuriministeriölle, Opetushallitukselle ja muille keskeisille tahoille ammatillisen koulutuksen sisällölliseksi kehittämiseksi ja sen pohjalta tutkintojen kehittämiseksi sekä tehdä aloitteita korkeakouluille työelämän osaamistarpeiden huomioon ottamisesta koulutuksen sisällöllisessä kehittämisessä. Koulutustoimikuntien asetuksessa mainituista tehtävistä poistettaisiin ehdotusten tekeminen alansa koulutuksen määrälliseksi kehittämiseksi sekä lausuntojen antaminen opetussuunnitelmista ja tutkintojen perusteista. Ehdotuksen mukaan koulutustoimikunnat suorittaisivat asetuksessa nimenomaisesti määriteltyjen tehtävien lisäksi myös muita opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen niille osoittamia tehtäviä ja voisivat näin ollen tarvittaessa esimerkiksi antaa lausuntoja tutkintorakenteen uudistamisesta.

7 § Määräaikaiset asiantuntijaryhmät

Pykälässä säädettäisiin määräaikaisista asiantuntijaryhmistä. Ehdotuksen mukaan ohjausryhmä voisi omasta, opetus- ja kulttuuriministeriön tai koulutustoimikuntien aloitteesta asettaa määräaikaisia asiantuntijaryhmiä yhden tai useamman koulutustoimikunnan osaamis- ja toimialaan liittyviin laadullisen ennakoinnin tehtäviin. Ohjausryhmä nimeäisi määräaikaisen asiantuntijaryhmän puheenjohtajan ja sihteerin. Määräaikaisen asiantuntijaryhmän jäsenet nimettäisiin koulutustoimikuntiin jäseniä ehdottaneiden tahojen esityksestä ja jäsenellä tulisi olla toimeksiannon edellyttämää asiantuntemusta.

8 § Kokoukset

Pykälässä säädettäisiin ohjausryhmän, koulutustoimikuntien ja määräaikaisten asiantuntijaryhmien kokoontumisesta, päätösvaltaisuudesta ja asioiden ratkaisemista. Ehdotukset vastaisivat voimassa olevan asetuksen mukaista sääntelyä.

9 § Palkkiot ja korvaukset

Pykälässä säädettäisiin ohjausryhmän, koulutustoimikuntien ja määräaikaisten asiantuntijaryhmien puheenjohtajien, jäsenten ja asiantuntijoiden kokouspalkkioista. Ehdotuksen mukaan kokouspalkkioista päättäisi Opetushallitus koulutustoimikuntien sekä määräaikaisten asiantunti-

jaryhmien osalta ja opetus- ja kulttuuriministeriö ohjausryhmän osalta. Matkakustannusten korvaamiseen sovellettaisiin valtion virka- ja työehtosopimusta matkakustannusten korvaamisesta.

10 § Toimistotehtävät

Ehdotuksen mukaan toimistotehtävät hoidettaisiin virkatyönä koulutustoimikuntien ja määräaikaisten asiantuntijaryhmien osalta Opetushallituksessa ja ohjausryhmän osalta opetus- ja kulttuuriministeriössä.

11 § Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Ehdotuksen mukaan asetus tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Asetuksella kumottaisiin koulutustoimikuntajärjestelmästä 14 päivänä joulukuuta 2006 annettu valtioneuvoston asetus siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen asetuksen voimaantuloa voitaisiin ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Uudet koulutustoimikunnat ja ohjausryhmä asetettaisiin kolmivuotiselle toimikaudelle 1.1.2011 lukien.

4.3 Ehdotuksen vaikutukset

Ehdotus muuttaisi koulutustoimikuntajärjestelmää siten, että uutena asiantuntijaelimenä nimettäisiin koulutustoimikuntajärjestelmän toimintaa suunnitteleva ja ohjaava opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimiva ohjausryhmä. Uuden asiantuntijaelimen nimeämiseen liittyvät menettelyt ja sihteerityö lisäävät jonkin verran hallinnollista työtä opetus- ja kulttuuriministeriössä ja Opetushallituksessa.

Koulutustoimikuntien lukumäärä vähenisi 34 toimikunnasta 26 toimikuntaan. Koulutustoimikuntien lukumäärän vähenemisellä ei kuitenkaan olisi merkittäviä vaikutuksia koulutustoimikuntien yhteisjäsenmäärään, koska koulutustoimikuntien jäsenten enimmäismäärää nostettaisiin samalla 12 jäsenestä 16 jäseneksi. Eräiden koulutustoimikuntien jäsenmäärä saattaisi kuitenkin myös vähentyä, koska samassa yhteydessä ehdotetaan luovuttavaksi jäsenmäärää koskevasta kahdeksan jäsenen vähimmäisvaatimuksesta. Kun koulutustoimikunnat kokoontuisivat nykyistä suunnitelmallisemmin ohjausryhmän laatiman toimintasuunnitelman sisältämien asioiden käsittelemiseksi, voisivat kokousten lukumäärä ja tätä kautta myös niistä aiheutuvat kustannukset hieman vähentyä. Koulutustoimikuntien ja kokousten lukumäärän alentuminen vähentäisi myös sihteerityömäärää koulutustoimikunnissa.

Koulutustoimikuntajärjestelmästä aiheutuvista kustannuksista vastaisi opetus- ja kulttuuriministeriö ohjausryhmän osalta sekä Opetushallitus koulutustoimikuntien ja määräaikaisten asiantuntijaryhmien osalta. Koulutustoimikuntajärjestelmään ehdotetut muutokset on tarkoitus toteuttaa nykyisin voimavaroin ja kustannusneutraalisti, joten ehdotetuilla muutoksilla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

5 Jatkotoimenpiteet

Työryhmä esittää, että koulutustoimikuntarakenteen kehittämistä on edelleen jatkettava. Kehittämistyötä voisi jatkaa ohjausryhmä. Ohjausryhmä tulee toimikautensa aikana tarkastelemaan koulutustoimikuntarakennetta siten, että koulutustoimikuntia pyritään vähentämään ja muodostamaan niistä laajempia osaamis- ja toimialakokonaisuuksia. Ohjausryhmä seuraa osaltaan myös koulutustoimikuntajärjestelmän uudistamisen vaikutuksia sekä tehtävien että resurssien osalta.

Koulutustoimikuntien jäsenmäärään on asettamisvaiheessa kiinnitettävä huomiota, koska pienempi jäsenmäärä on toimivuuden näkökulmasta parempi. Koulutustoimikunnat pitävät kokouksia ohjausryhmän laatiman toimintasuunnitelman sisältämien asioiden käsittelemiseksi.

Työryhmän työn kuluessa tuli useilta eri tahoilta aloitteita koulutustoimikuntien työnjaon, nimien ja lukumäärän tarkistamisesta. Nämä kysymykset jäävät ohjausryhmän selvitettäväksi ja niissä hyödynnetään tarvittaessa määräaikaista asiantuntijaryhmiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-485-927-1 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)